

Dosarul nr.3ra-987/23

2-21071401-01-3ra-01102023

Prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani (jud.: L. Holevițaia)
Instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău (jud.: Gh. Mîra, I. Dutca, D. Băbălău)

Î N C H E I E R E

21 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Mariana Ursachi

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Grigore Ursu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Inspectoratul de Poliție Rezina cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 31 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 22 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani,

c o n s t a t ă :

La 13 mai 2021, Grigore Ursu a depus cerere de chemare în judecată, în procedura contenciosului administrativ, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, terț Inspectoratul de Poliție Rezina cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ favorabil.

Prin hotărârea din 22 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani a fost admisă acțiunea depusă de Grigore Ursu. S-a anulat actul administrativ individual defavorabil – decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Rezina din 24 februarie 2021 și decizia adoptată în procedura prealabilă – refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr.U-633/21 din 15 aprilie 2021 și s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova să efectueze calcularea pensiei reclamantului Grigore Ursu, cu includerea perioadei de activitate din 05 martie 2013-08 mai 2015, cu înlesniri(avantaje) – 2 zile pentru 1 zi de serviciu cu coeficientul(1:2), conform certificatului eliberat de Inspectoratul General al Poliției

nr.34/45-349 din 18 ianuarie 2021, prin care se confirmă vechimea în muncă a domnului Grigore Ursu de 24(douăzeci și patru) ani 02(două) luni 06(șase) zile.

La 24 iunie 2022, cu respectarea prevederilor art.232 alin.(1) și (2) din Codul administrativ, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus apel împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 11 noiembrie 2022 a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea hotărârii din 22 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, cu pronunțarea unei decizii noi de respingere a acțiunii (f.d.66, 85-86).

Prin decizia din 31 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale și menținută hotărârea din 22 iunie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

La 30 iunie 2023, prin intermediul poștei electronice, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei din 31 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu emiterea unei decizii noi de respingere integrală a acțiunii.

La 02 octombrie 2023, întru respectarea dreptului părților la un proces echitabil, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă intimații nu și-au valorificat acest drept procedural și nu au depus referință.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând admisibilitatea recursului, în raport cu actele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată inadmisibilitatea acestuia, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) și (2) lit.d) din Codul administrativ (în vigoare la data declarării recursului), Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când recursul a fost depus după expirarea termenului stabilit la art.245 alin.(1).

Conform art.245 alin.(1) din Codul administrativ (în vigoare la data declarării recursului), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la

notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Norma dată de drept presupune că, recursul inițial se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea dispozitivului deciziei instanței de apel.

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art.195 din Codul administrativ, potrivit cărora procedura acțiunii în contencios administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art.169–171.

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art. 111 alin. (1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție remarcă că, termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termen, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Potrivit art.223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art.96–114.

În conformitate cu art.96 alin.(1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Conform art.97 alin.(3) din Codul administrativ, autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată; d) notificare prin poștă electronică sau prin mijloace electronice de comunicație dedicate.

Din actele cauzei cert rezultă că, la 31 ianuarie 2023 Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei, în ședință publică, în prezența intimatului Ursu Grigore.

Ține de menționat că, în dispozitivul deciziei din 31 ianuarie 2023, Curtea de Apel Chișinău a indicat cu suficientă claritate căile, termenul și modul de atac al acesteia prevăzut de legislația în vigoare.

La 08 februarie 2023, Curtea de Apel Chișinău a expediat spre cunoștință copia dispozitivului deciziei din 31 ianuarie 2023 la adresa electronică a participanților la proces, inclusiv, a Casei Naționale de Asigurări Sociale: XXXXX, prin intermediul căreia a fost expediată cererea de apel nemotivată și motivată în adresa Curții de Apel Chișinău (f.d.65, 84), fapt ce se confirmă prin scrisoarea anexată la actele cauzei (f.d.113).

Totodată, se remarcă că, Curtea de Apel Chișinău a publicat dispozitivul deciziei din 03 ianuarie 2023 pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată la data de 07 februarie 2023: www.cac.instante.justice.md.

Din cele menționate supra, rezultă că termenul de 30 de zile prevăzut la art.245 alin.(1) din Codul administrativ, pentru prezentarea recursului a început să curgă, din data de 09 februarie 2023, ziua imediat următoare de la data notificării Casei Naționale de Asigurări Sociale a dispozitivului deciziei instanței de apel, care a expirat la data de 10 martie 2023 (vineri) inclusiv.

Cu toate acestea, recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a depus recursul împotriva deciziei instanței de apel abia la 30 iunie 2023 (după ce i-a fost notificată decizia integrală a instanței de apel), depășind cu mult termenul legal prevăzut la art.245 alin.(1) din Codul administrativ.

De altfel, recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale, începând cu data de 09 februarie 2023 – până la 10 martie 2023 inclusiv, a dispus de suficient timp de a-și valorifica dreptul de a prezenta recursul în interiorul termenului legal prevăzut la art.245 alin.(1) din Codul administrativ.

Or, fiind cea interesată de soluționarea cauzei în ordine de recurs, Casa Națională de Asigurări Sociale trebuia să întreprindă măsurile necesare de a-și proteja dreptul de acces la instanță, după cum sugerează și jurisprudența CEDO, prin efectuarea actului de procedură în interiorul termenului prevăzut de lege, la caz, prin depunerea recursului în conformitate cu art.245 alin.(1) din Codul administrativ, cu solicitarea după caz, repunerea în termen a actului de procedură în conformitate cu legislația în vigoare în situația omiterii acestuia.

La acest aspect, se reține jurisprudența CEDO (cauza Bodiu v. Republica Moldova, cererea nr.7516/10, hotărârea din 18 iunie 2019), unde Curtea a notat că, sistemele legale a diferitor state membre prevăd posibilitatea extinderii termenului limită, în cazul în care există motive valabile în acest sens. În același timp, dacă termenul limită pentru un recurs este extins după o perioadă considerabilă de timp

și pentru motive care nu par să fie persuasive, această decizie poate încălca principiul securității raporturilor juridice. Curtea a recunoscut că este în primul rând la discreția instanțelor naționale să decidă în privința extinderii termenului limită pentru declararea unui recurs, însă această discreție nu este nelimitată. Instanțelor li se cere să aducă motive. Unul din motive poate fi, de exemplu, omisiunea autorităților de a informa părțile despre decizia adoptată în privința cauzelor acestora. Chiar atunci, totuși, posibilitatea extinderii nu poate fi nelimitată, din moment ce părțile trebuie să i-a măsuri în intervale rezonabile de timp pentru a afla despre progresul procedurilor judiciare despre care aceștia cunosc. În fiecare caz, instanțele naționale trebuie să verifice dacă motivele privind extinderea termenului limită pentru recurs poate să justifice ingerința în principiul res judicata, în special dacă legislația națională nu limitează discreția fie în ceea ce privește timpul sau motivele pentru extinderea termenului limită (cauza Ponomaryov v. Ucraina, nr.3236 / 03, §§ 41, 03 aprilie 2008). Curtea a notat că H. în cererea sa de recurs nu a explicat ce l-a împiedicat să afle despre decizie mai devreme, sau mențiunea dacă a încercat să afle despre progresul procedurilor în apel inițiate de el. În aceste circumstanțe, Curtea a considerat că prin admiterea recursului lui H. după scurgerea unei perioade considerabile de timp și în absența vreunei explicații plauzibile de ce nu a făcut-o mai devreme, a adus la zero tot procesul judiciar, care s-a finalizat cu o decizie definitivă și executorie și astfel a constituit res judicata

Din cele enunțate, drept consecință, intervine aplicarea sancțiunii procedurale prevăzută la art.246 alin.(2) lit.d) din Codul administrativ, de declarare a recursului inadmisibil.

Conform art.24 alin.(1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs prevăzut la art. 245 din Codul administrativ, este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea acestuia atrage ca și consecință după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Din cele constatate rezultă că nerespectarea termenului de depunere a recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv al Casei Naționale de Asigurări Sociale, care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale, inclusiv, să-și verifice poșta electronică la intervale rezonabile de timp pentru a nu omite termenul legal de depunere a recursului. Or, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Mai mult, recurența Casa Națională de Asigurări Sociale nu a prezentat probe incontestabile ce ar indica aflarea sa într-o veritabilă imposibilitate de a efectua actul de procedură (depunerea recursului) în interiorul termenului legal prevăzut la art.245 alin.(1) din Codul administrativ, luând în considerare acel fapt că instanța de apel a

respectat procedura de notificare a actului judecătoresc părților la proces în conformitate cu prevederile legale.

Imperioase speței sunt inclusiv și dezideratele statuate de CEDO în cauza Ponomaryov vs Ucraina, conform cărora, deși, în speță nu este vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces după un interval considerabil de timp prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen după o perioadă îndelungată și pentru motive neconvingătoare, reprezintă o decizie care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac. În acest caz Înalta Curte a reiterat că, ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protecția drepturilor sale de acces la justiție.

În atare circumstanțe, soluția de declarare a recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale ca inadmisibil, este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar leza principiul securității raporturilor juridice.

În circumstanțele menționate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale ca inadmisibil.

Conform art.230, art.245 și art.246 alin.(1) și (2) lit.d) din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.
Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi